

Frații Gracchus

Frații Gracchus au încercat să găsească o soluție la criza socială a țărănimii romane și să reformeze republica în cel mai democratic sens. Senatul i-a eliminat prin violență, dar exemplul lor i-a inspirat pe marii reformatori romani.

-O CRIZĂ NĂSCUTĂ DIN CUCERIRI

La începutul anului 121 î.Cr., Roma freamătă la vestea unor pierderi sinistre. **Caius Gracchus**, însărcinat cu fondarea unei colonii în Cartagina, în Africa de Nord, nu și-a dus sarcina la bun sfârșit pentru că niște lupi au dezgropat oasele care delimitau teritoriul viitoarei colonii. Semnele au anunțat, cu alte cuvinte, eșecul operei de reformare a republicii, începute cu zece ani în urmă. La sfârșitul secolului al II-lea î.Cr., puterea Romei era mai mare ca niciodată. Urmare a cuceririlor fulgerătoare, ea domina, în afara Italiei, Spania, Africa de Nord și întreg Orientul. Dar această extindere a dezechilibrat profund sistemul republican. Senatul, deși format din oameni cu experiență, a profitat pentru a-și mări puterea în cadrul adunărilor populare. Deschiderea piețelor, consecință a cuceririlor, antrena nașterea unei agriculturi speculative, bazată pe viticultură și cultivarea măslinilor. Ea dinamiza marile domenii, dar afecta în mod negativ micile proprietăți, care nu se puteau adapta. Constrânși de faliment, micii fermieri se înghesuiau la Roma, în căutarea unui loc de muncă. Acesta a fost momentul în care fundamentul social al republicii, lumea cetățeanului-țăran era pe cale de a se dezintegra.

-ROLUL FRATILOR GRACCHUS IN ISTORIA ROMEI

Tiberius Gracchus a inițiat proiectul de reformă după o călătorie pe coastele Etruriei (Toscana), zonă pustiită de exodul rural. Fiind din rândurile nobilimii (fiu de senator) **Tiberius** s-a simțit afectat de criza republicii. La vârsta de treizeci de ani, a fost ales tribun al poporului, magistratură destinată apărării populației de rând. Pentru a opri distrugerea țărănimii, el a sugerat votarea unei legi agrare care să prevadă distribuirea de loturi din domeniul public celor sărmani.

Reforma i-a nemulțumit pe senatori pentru că domeniul public fusese preluat abuziv de către ei. Astfel, aceștia l-au eliminat pe **Tiberius** la primul său pas greșit. Când fostul tribun a candidat încă o dată în anul următor, acțiune ilegală, Senatul a urzit o revoltă și **Tiberius** a pierit asasinat, lovit în cap cu un taburet. Dar stindardul reformei a fost dus mai departe de fratele lui mai mic, **Caius**, zece ani mai târziu.

Ales la rândul său tribun, **Caius** nu s-a mulțumit să reactiveze legea agrară; o serie întregă de legi au vizat reforma regimului în ansamblu. O lege referitoare la cereale a decis vânzarea grâului către populație la un preț mic și o lege judiciară a permis unctiunea ca jurați a cavalerilor, în defavoarea senatorilor. Ordinul cavalerilor era al doilea grup important în aristocrația romană, cu sarcina de a

furniza ofițeri pentru armată, iar **Caius** a vrut să-și bazeze politica pe alianța dintre plebei și cavaleri.

-VICTORIA ILUZORIE A SENATULUI

Toate aceste reforme au avut un singur țel: să diminueze rolul Senatului și să accentueze caracterul democratic al regimului. O atitudine simbolică ilustrează acest țel: când vorbește în Forum, urcat la tribună, **Caius** nu mai stă cu fața spre Senat, așa cum cerea tradiția

Roma domina Peninsula Italică de două secole, dar italienii nu erau considerați cetățeni romani. Obținând dreptul de a fi reales tribun, **Caius** a propus să li se acorde acestora dreptul latin, un statut intermediar, care să îi apropie de cel de cetățean.

Acest proiect i-a șocat pe plebeii care doreau să păstreze pentru ei avantajele cetățeniei romane. Proiectul a fost deci respins, și **Caius** și-a pierdut o mare parte din popularitate. Senatul a simțit că a venit momentul să acționeze. În primul rând, l-au declarat pe **Caius** dușman public; trei mii dintre partizanii săi au fost uciși într-o revoltă, iar el s-a lăsat sugrumat de un sclav, pentru a scăpa de cei ce-l urmăreau. Senatul a fost mulțumit, dar victoria a fost iluzorie, pentru că episodul **fraților Gracchus** a declanșat criza republicii senatoriale, iar programul lor i-a inspirat pe toți marii reformatori romani, până la Cezar.